

A HAZÁÉRT.

Isten, ki szemedet mindig nyitva tartod,
 Még a féregtől sem fordítod el arcod,
 Látod a jövőndöt csakúgy, mint a multat,
 Bölcs odaadásod soha el nem múlhat.
 Nemzeteknek sorsát intézed egedbül,
 Vezeted napfényen, árnyékon keresztül:
 Függjön tekinteted a mi szép hazánkon,
 Minden porszemére Tőled áldás szálljon!

Te tudod legjobban: drága föld ez nekünk,
 Minden talpalattját megáztatta vérünk,
 Öseink porából fakad itt a fűszál,
 Végig a levegőn az ő sóhajuk száll.
 Századok keservét hordozza a szellő,
 Honfi-gyász az égen a fekete felhő,
 Tisza, Duna, Sajó könnyeinkből támadt,
 Miatyánk: add vissza a mi szép hazánkat!

Pósa Lajos.

Beszéd- és értelemgyakorlat.

Történelem.

Mióta miénk ez a haza? Mit tudunk a honfoglalásról? (A honfoglalás című olvasmány alapján számonkérjük tudásukat.) Ki volt az első magyar király? (Megbeszélés után:)

Énekeljük el azt az éneket, amelyet Szent István királyról tanultunk:

Ah, hol vagy magyarok
 Tündöklő csillaga!
 Ki voltál valaha
 Országunk istápjá!

Hol vagy István király?
 Téged magyar kíván,
 Gyászos öltözetben
 Teelötted sírván.

Milyen mondák maradtak fenn Szent László királyunkról? (A tordai hasadék, Szent László és a leányrabló kun vitéz stb. monda felújítása kérdések alapján.)

Hazánk melyik részének védőszentje Szent László? (Erdélyé.) Mikor került vissza hazánkhoz Erdély egy része? Hol van Szent László király szobra? Hogyan nevezzük Nagyváradot? (Szent László városa.) A magyar honvédség védőszentje is a nagy lovagkirály lett. Miért?

(Leányoknál: Milyen szenteket ismerünk az Árpád-házi királyok közül? Árpád-házi Szent Erzsébet, Boldog Margitról tanultak felújítása.)

Mikor érte az első nagy veszedelem hazánkat? Kik törték akkor hazánkra? Mondd el, mit tudsz a tatár-pusztításról!

(Felújítás.) Ki építette ujja akkor az országot? (IV. Béla.) Ma is egész Szent István országa? Mikor és hol szaggatták szét ezeréves hazánkat? (Trianonban, 1920 június 4.) Ki volt az, aki a megcsonkított kis haza élére állott a legnehezebb időkben? Kinek köszönhetjük országunk gyarapodását? (Horthy Miklós.) Hogyan nevezhetjük Kormányzó Urunkat? (Az ország harmadik alapítója.)

Kinek az emlékét, dicsőségét hirdeti a déli harangszó? (Hunyadi Jánosról tanultak felújítása.) Ki lett a király Hunyadi János halála után nemsokára? Hogyan nevezi ma is a magyar nép Mátyás királyt? Milyen király volt? (Igazságos.) Mit tudunk igazságosságáról? (A kolozsvári bíró, Mátyás király Gömörben, Mátyás és az öreg szántóvető stb. olvasmányok alapján.)

Hol érte hazánkat a második nagy veszedelmet? (Mohácsnál.) Mi történt Mohácsnál? (Ki volt a magyarok királya akkor? Mi történt a magyar sereggel? Ki temettette el az elesett hősokeket? (Kanizsay Dorottya.)

Hazánk melyik városa híres bátor, vitéz asszonyairól? (Eger.) Mit tudunk az egri nők bátorságáról? (Eger ostroma, az egri nők vitézsége, Dobó Istvánról tanultak felújítása.)

De nemcsak Eger lett híres a magyar várak közül, a Dunántúlon is van egy híres vár, amelyet nevezetessé tett valakinek önfeláldozása? (Szigetvár, Zrinyi Miklós.) Mit tudunk róla?

Nincs még a világnak nemzete, amelyben annyi hős, önfeláldozó nemes hazafi lett volna, mint a miénkben. De nemcsak vérrel, karddal lehet szolgálni a hazát, mással is. Ki volt az, aki mindenét odaadta hazájáért? (II. Rákóczi Ferenc.) Mit tudunk a nagyságos fejedelemről?

Ki jut eszetekbe, ha azt mondjuk: „A legnagyobb magyar”? (Széchenyi Istvánról tanultak felújítása.)

Ki jut eszetekbe, ha a szabadságharcról beszélünk? (Kossuth Lajosról tanultak felújítása.)

(Szavalat.) Jöjj ki, mondd el azt a költeményt, amelyet a magyar honvédekről írt Tóth Kálmán.

ELŐRE!

A gárdának a jelszavát	Ezzel himzé a honleány,
Egész világ hangoztatja;	E szóval a honfi-zászlót,
„A francia gárda meghal,	Ezzel ment el az a gyermek,
Hanem magát meg nem adja.”	Akit anyja másnap gyászolt.
Nekünk is volt egy jelszavunk,	De ha maradt még egy fia
Lázba jött a honvéd tőle:	S kívánta a haza tőle:
Nem volt abban a halálról,	Az egyiket megsíratta,
Nem volt abban megadásról,	A másikat odaadta
Egy szó volt csak, hogy: ELŐRE!	S ment a gyermek, ment: ELŐRE!

Csodálatos ifjú sereg,	Min' viharban a tengernek
Mely, nem tudni, hogyan támadt,	Összezúdul minden habja:
Napok születtek s mégis mintha	Mind ott voltak... egymás mellett
Szülte volna három század,	A fiú és édesapja.
Most rohannak... pusztító tűz...	Apa elhullt — és a fiú
A fele már ki van dölve...	Ráborult a vérző főre:
Most elnyeli a füstfelleg...	„Csak egy szót még, édesapám!...”
Meghaltak tán? Nem! Ott mennek!	A haldokló felnézett rá
Ott hallatszik, hogy: ELŐRE!	És azt mondta, hogy: ELŐRE!

Ó, drága kincs, melyet annyi
 Sírhalomföld be nem fedett...
 Szó, amely — bár némán — kiált...
 Mit elvenni nem lehetett,
 Ott van a zúgó erdőkbe —
 Beírva az arcereidőbe,
 Csontok közé, mik széthulltak...
 Mert azok is megmozdulnak,
 Ha még egyszer lesz: ELŐRE!

(Tóth Kálmán.)

Milyen háborúban harcolt édesapád? Hogy neveztük azt a háborút? (Világháború.) Mit kapott édesapád vitézségéért? El tudnád mondani, mit tett, amiért kitüntetést kapott? A te édesapád hogy hívják? Mit jelent a neve előtt ez a szó: „vitéz”? Ki avatta vitézzé? Bizony, gyermekek, meg kell becsülnünk, tisztelnünk kell a hősokeket! Hogy nevezzük azokat, akik esonkán, bénán jöttek haza a háborúból? Van a mi községünkben rokkant hős? Mit kell tennünk, ha vele találkozunk?

És mégis mi lett a sorsunk a világháború után? (Szétszaggatták hazánkat.) Erről is tudsz költeményt?

(Szavalt.) Mondd el!

HÁROM KÖNNY.

Három könny van szempillámon,	Az első könny, mely úgy éget,
Nehéz, forró mind a három!	Síratja a Felvidéket.
Lelkem legmélyéről jönnek	A második, a legdrágább,
Szemembe a drága könnyek.	Téged sirat, Bácska, Bánát.

A harmadik — legnehezebb,
 Erdélyország, érted pereg!
 Érted pereg vagy tán másért:
 Egész Nagy-Magyarországért.

(Vályi Nagy Géza.)

Mi történt ezelőtt néhány esztendővel? Hazánk melyik része került először haza? (Felvidék.)

(Szavalt.) Mondd el a róla szóló verset!

A FELVIDÉK VISSZATÉRT.

Szívem mélyéből száll a szent öröm
 S csapong bohón, mint füttyös víg madár.
 Most ott piheg az ős oltárkövön,
 Kassán, a domban. Aztán tovaszáll
 S a fenyveserdők ágbogán piheg.
 Örömét csak az Isten érti meg!

Öröm most nékem minden szívverésem,
 Öröm az óra, perc és pillanat,
 Mert érzem, hogy a régi küldetésem
 Termését termi! S az új pitymallat
 Tüzében látom szívem szent hitét:
 Egy lett velünk a drága FELVIDÉK!

Öröm most nékem még a bánat is!
 Öröm a könny és öröm a robot,
 Mert vélem mondják még a házak is:
 Millió testvér, az Isten hozott!
 Harangok, zászlók hirdetik velem:
 Velünk az Isten és a győzelem!

... Csak szívem egyik rejtett kis zugában
 Sikolt fel vérem bánatos szava:
 Ebben a boldog őszi napsugárban
 Engem a sors még nem enged haza!
 Szülőföldem még rabkenyéren él...
 De él hitem és ringat a remény:
 Hogy ott is lesz még szülő, lágykenyér!!!

(Móra László.)

(Számolás és mérés.)

1939 márciusában azután visszakerült hazánk másik része is az ezeréves határok egy darabjával: Kárpátalja. Vitéz honvédeink szinte napok alatt vették birtokukba ezt a földet, amely húsz évi rabság után végre ismét hazatérhetett az anyaország-hoz.

Jöjj a táblához!

A trianoni Magyarország területe 93.073 négyzetkm volt. A hazatért Felvidéké 12.002, Kárpátaljáé pedig 12.061 négyzetkilométer. Mennyi lett hazánk területe e két országrész hazatérése után?

(Megoldás. Összeadás: 117.146 négyzetkm.)

Másik tanuló:

A Trianonban meghagyott Magyarország lakossága 1937-ben (július 15-én) 9,101.000 lélek volt. Ehhez visszakerült a Fel-